

Teoria de la Representació

Codi: 43154
Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
4313879 Estudis Teatral	OT	0	1

Professor/a de contacte

Nom: Miquel Maria Gibert Pujol

Correu electrònic: Desconegut

Equip docent

Enric Gallen Miret

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Prerequisits

ET

Objectius

El mòdul pretén oferir a l'estudiant els instruments necessaris per apropar-se al fenomen teatral des d'una perspectiva semiològica que tingui en compte la complexitat de la posada en escena del text teatral. Es concreta en l'estudi de la representació teatral que parteix del text artístic que proposa unes possibilitats de sentit (1) per concretar-ho en un espectacle que actualitza les seves potencialitats i que estableix una articulació entre els dos eixos de la dimensió pragmàtica (Autor-Text/ Text-Receptor) (2). Per a aconseguir això cal: a) destacar els principals agents que actuen en la posada en escena (autors, traductors, directors, actors i espectadors), i b) assenyalar les diferents interaccions que componen la representació com a fenomen comunicatiu.

Competències

- Analitzar els elements i fenòmens de les arts escèniques a partir de les seves possibles categoritzacions i interrelacions.
- Avaluar els fenòmens espectaculars en la seva dimensió sincrònica i diacrònica a partir de paradigmes teòrics concrets.
- Complir els codis deontològics inherents a l'activitat de la recerca.
- Que els estudiants tinguin les habilitats d'aprenentatge que els permetin continuar estudiant, en gran manera, amb treball autònom a autodirigit.
- Tenir coneixements que aportin la base o l'oportunitat de ser originals en el desenvolupament o l'aplicació d'idees, sovint en un context de recerca.
- Valorar la dimensió social inherent a les arts escèniques.
- Valorar les especificitats de la recerca en les arts escèniques i les potencialitats que es deriven de la seva complexitat.

Resultats d'aprenentatge

1. Aplicar els mètodes semiològics a l'anàlisi dels components de la representació teatral.
2. Complir els codis deontològics inherents a l'activitat de la recerca.
3. Integrar els fonaments teòrics de la perspectiva semiològica per a l'anàlisi de la representació teatral.
4. Que els estudiants tinguin les habilitats d'aprenentatge que els permetin continuar estudiant, en gran manera, amb treball autònom a autodirigit.
5. Tenir coneixements que aportin la base o l'oportunitat de ser originals en el desenvolupament o l'aplicació d'idees, sovint en un context de recerca.
6. Valorar des d'una perspectiva semiològica la dimensió sincrònica dels elements que integren la representació teatral.
7. Valorar la dimensió social inherent a les arts escèniques.

Continguts

1a. sessió

a) Presentació del mòdul

b) 1. El text dramàtic.

1.1. L'escriptura dramàtica. Nivells de textualitat.

2a. sessió

1.2. La dicció dramàtica.

1.3. La ficció dramàtica.

3a. sessió

1.4. L'espai.

1.5. El temps.

4a. sessió

1.6. Personatge.

1.7. Visió (distància, perspectiva, nivells).

5a. sessió

2. La representació dramàtica.

2.1. La convenció dramàtica.

2.1.1. Els nivells de concreció del text dramàtic.

6a. sessió

2.2. La diversitat de codis i la seva articulació. El paper del director.

2.2.1. El director com a "dramaturg".

2.2.1.1. Documentació sobre el text. .

7a. sessió

2.2.2. El treball sobre els actors.

2.2.1.2. Fixació del text escènic.

2.2.1.3. La concepció de l'espectacle a partir d'una interpretació globalitzadora de les possibilitats de significació

8a. sessió

2.3. La relació espacial. El treball de l'escenògraf.

2.3.1. L'espai de la representació.

2.3.1.1. L'objecte escenogràfic.

2.3.1.2. La il·luminació. La creació d'un espai visual.

2.3.1.3. El so i la música com d'escènica.

9a. sessió

2.3.1.2. La il·luminació. La creació d'un espai visual.

2.3.1.3. El so i la música com d'escènica.

2.3.2. L'espai del públic

2.4. El temps

2.4.1. Temps de la representació

2.4.2. Temps representat vs. temps de la trama

10a. sessió

2.5. L'actor i el públic

2.5.1. L'actor com a creador de personatges.

2.5.2. El llenguatge gestual i la (re) creació de les situacions dramàtiques.

2.5.3. Els tècniques d'aproximació al personatge. Formació de l'actor.

2.5.4. El públic: empatia vs. distanciament.

2.6.5. El receptor implícit

2.6.6. El receptor model

Sessions 1a.-4a. Prof. Miquel M. Gibert

Sessions 5a.-10a. Prof. Enric Gallén

Metodologia

Les tres hores de cada sessió a l'aula s'estructuraran de la manera següent: les dues primers estaran destinades a l'exposició del tema del dia per part del professor -de vegades, amb ús audiovisuals; la tercera, al treball en grups i individual supervisats pel professor. Aquest treball se centrarà en la discussió i la preparació de les anàlisis crítiques de què es parla en l'apartat 3. Avaluació. Altrament, cada estudiant haurà de presentar al final del període del mòdul un petit treball, analitzant alguna de les qüestions tractades a l'aula -vegeu igualment l'apartat 3. Avaluació.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes expositives i resolució de casos	30	1,2	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7
Tipus: Supervisades			
Debats, tutories, treballs	60	2,4	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7
Tipus: Autònomes			
Lectura d'articles i informes d'interès, estudi personal, elaboració d'un treball	60	2,4	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7

Avaluació

Atès que el mòdul és impartit per dos professors, amb la distribució que s'indica al final de l'apartat 4. Cronograma, l'avaluació s'efectuarà de la manera següent: en cada sessió de classe, a partir de la segona, els estudiants lliuraran al professor una anàlisi escrita -5000 caràcters amb espais, aproximadament-- d'un text teòric lliurat pel professor en la classe anterior. Cada professor del mòdul acumularà, doncs, quatre textos analítics de cadascun dels estudiants, que en lliuraran un conjunt de vuit. Un cop acabades les sessions del mòdul, els estudiants elaboraran dos treballs breus de síntesi amb conclusions o de recerca sobre alguna qüestió suggerida pels temes del mòdul, amb el vistiplau previ del professor. Un d'aquests treballs finals farà referència directa o indirecta a un tema dels tractats entre les sessions primera i quarta (professor Miquel M. Gibert), i l'altre a un dels tractats entre les sessions 5-10 (professor Enric Gallén). Cadascun d'aquests treballs tindrà una extensió d'entre 14000 i 16000 caràcters amb espais. El lliurament als professors es farà amb data anterior al 16 de gener del 2020. La suma de la puntuació obtinguda per cada estudiant en els vuit textos analítics setmanals constituirà el 30% de la nota global del mòdul, mentre que la suma dels dos treballs en constituirà el 60%. El 10% restant s'obtindrà a partir de la valoració de les intervencions a classe. Les notes finals del mòdul seran fixades en sessió conjunta pels professors que l'hauran impartit. No més tard el 25 de gener del 2020 els estudiants el mòdul rebran la nota final corresponent, acompanyada d'un informe, redactat pel coordinador del mòdul, sobre la seva activitat i nivell de preparació. Durant els dos dies següents s'obrirà el període de revisió d'aquestes notes. El dia 30 de gener del 2020 es faran públiques les notes definitives.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Assistència a tutories	10 %	0	0	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7
Assistència i participació activa a l'aula	30 %	0	0	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7
Lliurament d'informes i treballs	60 %	0	0	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7

Bibliografia

5. 1. Bibliografia introductòria

ABELLÁN, Joan, *La representació teatral*, Monografies de teatre núm. 13, Institut del Teatre, Barcelona, 1983.

ABIRACHED, Robert, *La crisis del personaje en el teatro moderno*, Publicaciones de la Asociación de Directores de Escena de España, Madrid, 1994.

BARTHES, Roland, *Écrits sur le théâtre*, (ed. RIVIÈRE, Jean-Loup), Éditions du Seuil, Paris, 2002.

- BATLLE, Carles, FOGUET, Francesc (cords.), *La representació teatral*, Editorial UOC, Barcelona, 2003.
- BLAU, Herbert, *The Audience*, John Hopkins University Press, Baltimore, 1990.
- BOBES NAVES, María Carmen (coord.), *Teoría del teatro*, Arco Libros, Madrid, 1997.
- BOBES NAVES, María Carmen, *Semiología de la obra dramática*, Arco Libros, 1997, Madrid, 1997.
- CHEVREL, Yves, "Les études de réception", i "Le texte étranger: la littérature traduite" dins BRUNEL, Pierre; CHEVREL, Yves (eds.): *Précis de littérature comparée*. Paris: PUF, 1989, p. 57-86 i 189-213. [Hi ha una edició en llengua espanyola: *Compendio de literatura comparada*. México: Siglo XXI, 1994].
- FÀBREGAS, Xavier, *Història del teatre català*. Barcelona: Millà, 1978.
- GARCÍA BARRIENTOS, José Luís, *Cómo se comenta una obra de teatro*, Editorial Síntesis, Madrid, 2001.
- GENETTE, Gérard, *Palimpsestes. La littérature au second degré*. Paris: Éditions du Seuil, 1982 [Trad. espanyola: *Palimpsestos: la literatura en segundo grado*. Madrid: Taurus, 1989; trad. anglesa: *Palimpsestes: Literature in the Second Degree*. Lincoln: University of Nebraska Press, 1997].
- HUBERT, Marie-Claude, *Les grandes théories du théâtre*. Paris: Armand Colin, 1998.
- HUERTA CALVO, Javier (dir.), *Historia del teatro español*, 2 vols. Madrid: Gredos, 2003.
- JAUSS, Hans, *La literatura como provocación*. Barcelona: Península, 2000 (Historia, Ciencia, Sociedad; 301). [Trad. francesa: *Pour une esthétique de la réception*. Paris: Gallimard, 1978; trad. catalana: *Teoria de la recepció literària: dos articles*. Barcelona: Barcanova (Els Llibres de l'Institut d'Humanitats. Opuscles, 3), 1991].
- KESALL, Malcolm, *Studying Drama. An introduction*, Edward Arnold, London-New York-Melbourne- Auckland, 1989.
- LARTHOMAS, Pierre: *Le langage dramatique*, P.U.F., Paris, 1980.
- LEACH, Robert, *Theatre studies*, Routledge, London and New York, 2008.
- MEDINA VICARIO, Miguel, *Los géneros dramáticos*, Editorial Fundamentos, Madrid, 2000.
- MELENDRES, Jaume, *La teoria dramàtica: un viatge a través del pensament teatral*. Barcelona: Publicacions de l'Institut del Teatre, 2006.
- PAVIS, Patrice, *Diccionario del teatro. Dramaturgia, estética, semiología*, Paidós, Barcelona, 2002.
- , *El teatro y su recepción: semiología, cruce de culturas y postmodernismo*. La Habana: UNEAC: Casa de las Américas: Embajada de Francia en Cuba. 1994. [Versió anglesa: *Theatre at the Crossroads of Culture*. Londres: Routledge, 1991].
- SALA-VALLDAURA, Josep M., *Historia del teatre a Catalunya*. Lleida: Pagès editors, 2005.
- TALENS, Jenaro et alii, *Elementos para una semiótica del texto artístico*, Cátedra, Madrid, 1980.
- TRANCÓN, Santiago, *Teoría del teatro*. Madrid: Fundamentos, 2006.

5.2. Bibliografia temàtica

5.2.1. Tragèdia grecoromana. Representació.

- Bañuls, José Vicente (ed.), *El teatro greco-latino y su recepción en la literatura occidental*, 2 vols. Bari: Levante, 2006-2007

Casas, Joan (ed.), *L'escena antiga*. Introducció de Joan Casas. Traduccions d'Esther Artigas i Roser Homar. Martorell: Adesiara, 2016.

Lesky, Albin, *La tragedia griega*. Presentación de Jaume Pòrtulas. Traducción de Juan Godó Costa, revisada por Montserrat Capms. Barcelona: Acantilado, 2001.

García Gual, Carlos, *Historia, novela y tragedia*. Madrid: Alianza Editorial, 2006

Luque Moreno, Jesús, *Introducción a Lucio Anneo Séneca, Tragedias* (2 vols). Madrid: Gredos, 2016.

Nietzsche, Friedrich, *El naixement de la tragèdia*. Introducció de Jaume Pòrtulas. Traducció de Manuel Carbonell. Martorell: Adesiara, 2011.

Olson, Elder, *Tragèdia i teoria del drama*. Traducció de Salvador Oliva. Barcelona: Quaderns Crema, 1985.

Rodríguez Adrados, Francisco, *Fiesta, comedia y tragedia*. Madrid: Alianza Editorial, 1983.

___, *Del teatro griego al teatro de hoy*. Madrid: Alianza Editorial, 1999.

Scodel, Ruth, *La tragedia griega. Una introducción*. Traducción de Emma Julieta Barreiro. México D. F.: Fondo de Cultura Económica, 2014.

Steiner, George, *La muerte de la tragedia*. Barcelona: Azul editorial, 2001.

___, *Antígonas: una poética y una filosofía de la lectura*. Barcelona: Gedisa, 1987.

5.2.2. Tragèdia francesa. Representació

Coupré, Alain, *Lire la tragédie*. Paris: Dunod, 1994

Delmas, Cristian, *La tragédie à l'Âge Classique (1553-1770)*. Paris: Seuil, 1994

Forestier, Georges, *Passions tragiques et règles classiques: essai sur la tragédie française*. Paris: PUF, 2003

Truchet, Jacques, *La tragédie classique en France*. Paris: PUF, 1975

5.2.3. Comèdia clàssica grecoromana. Representació

López Eire, Antonio (ed.), *Sociedad, política y literatura : comedia griega antigua : actas del I Congreso internacional, Salamanca, noviembre 1996*. Salamanca : Asociación Española de Estudios sobre la Lengua, Pensamiento y Cultura Clásica, 1997.

López Férez, Juan Antonio (ed.), *La comedia griega y su influencia en la literatura española* . Madrid: Ediciones Clásicas, 1998.

Meredith, George, *Comedy : an essay on comedy*. Baltimore : John Hopkins University Press, 1980.

5. 2. 4. Comèdia clàssica francesa. Representació

Lérat, Pierre, *Le ridicule et son expression dans la comédie française de Scarron a Molière*. Lille, 1980.

Scherer, Jacques, *La dramaturgie classique*. Paris : A. Collin, 1950.

Voltz, Pierre, *La comédie*. Paris: A. Colin, 1964.

6. Recursos electrònics

Centre for Research of Early English Drama (Records of Early English Drama): <http://www.reed.utoronto.ca>

Història de les arts escèniques catalanes

<http://publicacions.institutdelteatre.cat/ca/enciclopedia-arts-esceniques.htm>